Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Jakelussa mainituille 20.5.2019

Asia: **VUOKSEN JA KYMIJOEN–SUOMENLAHDEN VESIENHOITO-ALUEIDEN OHJAUSRYHMIEN YHTEINEN KOKOUS**
Pöytäkirja

Aika: **Keskiviikko 8.5.2019 klo 12.00–14.00**

Paikka: Videokokous, isäntänä VHA1

Läsnä:

Pekka Häkkinen, pj.	Etelä-Savon ELY
Liisa Muuri, siht.	Etelä-Savon ELY
Juho Kotanen	Etelä-Savon ELY
Satu Pääkkönen	Uudenmaan ELY
Eeva-Riitta Puomio	Uudenmaan ELY
Antti Mäntykoski	Uudenmaan ELY
Tiina Ahokas	Uudenmaan ELY
Mikko Koivurinta	Varsinais-Suomen ELY
Visa Niittyniemi	Kaakkois-Suomen ELY
Harri Mäkelä	Hämeen ELY
Tommi Muilu	Hämeen ELY
Kari Lehtinen	Keski-Suomen ELY
Ansa Selänne	Keski-Suomen ELY
Janne Kärkkäinen	Pohjois-Karjalan ELY
Jari Mutanen	Pohjois-Savon ELY
Timo Takkunen	Pohjois-Savon ELY

1. Kokouksen avaus, läsnäolijoiden toteaminen ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja Pekka Häkkinen avasi kokouksen. Todettiin läsnäolijat. Liisa Muuri toimi kokouksen sihteerinä.

2. Ohjausryhmien edellisen kokouksen 21.11.2018 pöytäkirjan hyväksyminen (Liite 1)

Pöytäkirja hyväksyttiin ilman muutoksia.

3. Vesien- ja merenhoidon suunnittelun tilannekatsaus

Juho Kotanen esitteli vesienhoidon aikataulua ja luokittelun edistymistä (esitys). Tänä vuonna edistetään 2. kauden toimeenpanoa sekä käynnistetään 3. kauden suunnittelu. Pinta- ja pohjavesien luokittelu on käynnistynyt ELY-keskuksissa aikataulusta jäljessä johtuen tietojärjestelmien kehittämiseen liittyneistä teknisistä ongelmista sekä luokittelijoiden kiireistä mm. seurantaohjelman laatimiseen liittyen. Vaikka luokittelutietoja on viety järjestelmään yhdistetyssä laskennassa, jonkin verran varsinkin velvoitetarkkailutietoja on jouduttu työstämään käsin. Luokitteluun liittyviä kysymyksiä ja linjauksia on pohdittu yhdessä SYKEn järjestämissä luokitteluklinikoissa. Kemiallista luokittelua ei ole vielä aloitettu keskeneräisen tietojärjestelmäkehityksen takia.

Vuoksen vesienhoitoalueella noin puolet järvi- ja jokimuodostumista on luokiteltu alustavasti. Kymijoen vesienhoitoalueella 60 % joista, 45 % järvistä ja rannikosta alle 20 % on luokiteltu. Paineet arvioidaan VEMALA-kuormitusmallin avulla, jossa on arvioitu ihmistoiminnan kuormitus verrattuna luonnonhuuhtoumaan. VEMALAa voi hyödyntää myös niissä vesimuodostumissa, joista ei ole seurantadataa. Mitä enemmän VEMALAssa on havaintoja (vaikka aiemmalta seurantajaksolta), sitä todenmukaisempia arvoja simulointi antaa.

Pohjavesien riskinarviointi tehdään 1-, 2- ja E-luokan pohjavesialueille. Kemiallisen tilan arvio tehdään vain riskialueille. Pohjavesistä tehdään myös määrällisen tilan arviointi. POVETiin on lisätty luokitusta helpottavia työkaluja. Työ on valtakunnallisesti vielä hyvin alkuvaiheessa, mutta tavoitteena on, että se valmistuu samassa aikataulussa pintavesien tila-arvion kanssa.

Alkuperäinen aikataulu, jossa luokittelutyö olisi valmistunut toukokuun loppuun mennessä, ei tule pitämään em. seikkojen takia. Myös kesäkuun loppu tulee tekemään monille ELYille tiukkaa. Tiedottamisen ajankohta herätti keskustelua. Yleisesti toivottiin, että pintavesien tilan arvio olisi hyvä julkaista ennen kesälomien alkua, kun ihmiset siirtyvät viettämään aikaa vesistöjen äärelle. Tiedottaminen voitaisiin mahdollisesti jakaa useampaan osaan ja esim. ekologinen tila ja kemiallinen tila sekä mahd. pohjavedet tiedottaa eri aikaan. Pohjavesien tilaluokituksen siirtäminen syksylle voisi olla myös hyvä siksi, ettei aihepiiri hukkuisi pintavesien tilatiedotuksen alle.

Tärkeintä on, että tiedottamisessa noudatetaan yhdenmukaista linjaa, vaikka luokittelu valmistuukin ELYissä eri tahdissa. Todettiin, että luokitus tulisi tehdä ensin suurimmille ja merkittävimmille vesistöille. Perustelujen määrää joudutaan tässä vaiheessa karsimaan, mutta niitä voidaan täydentää myöhemmin. Ohjausryhmän koottuna näkemyksenä kesäkuun loppuun sovitusta aikataulusta haluttiin pitää kiinni ja luokitus julkaistaan tarvittaessa hieman keskeneräisenä. Tiedotusta käsitellään tarkemmin valtakunnallisessa koordinaatioryhmän kokouksessa 15.5.

Vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien päivitys on käynnistynyt. Toimialakohtaiset oppaat päivitetään kevyesti YM:n kirjeen perusteella asetettujen asiantuntijatiimien toimesta. Poikkileikkaaviin teemoihin on nimetty omat asiantuntijat. Asiantuntijatiimit toimivat 31.3.2021 saakka. Ohjeistus luovutetaan

ELYille 30.9.2019 mennessä. Työpaja aiheesta järjestetään 14.5.2019 YM:n tiloissa. Toimenpiteillä saavutettavissa olevasta tavoitetasosta ja tavoitteista poikkeamisen käytöstä on tulossa tarkempi ohjeistus.

Kolmannelle kaudelle on suunniteltu sähköistä toimenpideohjelmaa perinteisen paperiversion tilalle. EPOELYssä on käynnissä OHKE-hanke, jonka tavoitteena on luoda yhtenäinen toimenpideohjelmamalli, joka keventää suunnittelutyötä ja tehostaa sidosryhmäyhteistyötä. Keskustelua on herännyt siitä, säästääkö hanke kuitenkaan henkilö- tai raharesursseja, koska perinteinen toimenpideohjelma pitää päivittää uuteen muotoon ja resurssit vaihtelevat ELY-keskuksittain. On vielä epäselvää, kuka ottaa vastuun sisällön yhtenäistämisestä. Asiasta tulisi päättää tämän kevään aikana. Sähköistä versiota kannatettiin ohjausryhmässä, koska se on luonnollinen suuntaus muiden sähköisten aineistojen rinnalle ja perinteiseen verrattuna käyttäjäystävällisemmässä muodossa myös kuntien viranomaisille, kouluille ym. käyttäjäryhmille. Vesienhoitosuunnitelmista on kuitenkin päätetty, että ne ovat jatkossakin virallisia, fyysisiä julkaisuja.

Tiina Ahokas esitteli vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden toteutumisen seurannan visualisointihanketta, jonka YM on tilannut konsultilta (diat 16–17). Toimenpiteiden toteutumista voi seurata sivustolla vesienhoitoalueittain, ELY-keskuksittain ja sektoreittain. Toistaiseksi hanketasolla pääsee tarkastelemaan vain merenhoidon toimenpiteitä. ELYt ja muutamat sidosryhmät ovat antaneet sivustosta palautetta, jonka perusteella muokattu sivusto on tavoitteena tuoda hallinnon nähtäville 10.5. mennessä. Sivusto löytyy osoitteesta: tpovisualisointi.demous.fi (salasana: vaikuta2019).

Tiina Ahokas esitteli merenhoidon seurantaohjelman ja toimenpideohjelman päivittämistä (diat 18–20). Seurantaohjelman puutteet on huomioitu komission päätöksen sekä valtakunnan asiantuntijoiden mukaisesti. Kesä-elokuussa on tulossa ensimmäinen luonnos asiantuntijaryhmän käsittelyyn. Seurannassa ovat mukana rannikon ELY-keskukset. Rannikkoseurannan vaihteleva laatu on keskeisin ongelma. Ensimmäinen kuuleminen seurantaohjelmasta järjestetään tammikuussa 2020. Tarkoitus on suunnitella aiempaa enemmän alueellisia toimenpiteitä. Relevantit vesienhoidon toimenpiteet luetaan myös merenhoidon toimenpiteiksi. YM asettaa kaudelle 8/2019–12/2021 työryhmän, joka koostuu rannikon ELYistä ja sidosryhmistä. Merenhoidon suunnittelu pyritään yhdistämään vesienhoidon suunnittelun kanssa. Ohjeistus ELYille tulee keväällä.

Juho Kotanen esitteli vesien- ja merenhoidon tiedonhallinnan kehittämishanketta (2019–2020, diat 21–25). Ohjausryhmä koostuu MMMn, YMn, SYKEn ja PIRELYn edustajista. Projektiryhmässä on asiantuntijoita SYKEltä sekä ELYiltä. Tavoitteena on tehdä vesien- ja merenhoitoon uusi tiedonhallintaratkaisu, joka on laajennettavissa ja kehitettävissä vaatimusten muuttuessa. Toistaiseksi joiltakin eliölajiryhmiltä, kuten vesikasveilta, puuttuu tiedonhallintajärjestelmä. Järjestelmään kehitetään vesien- ja merenhoidon asiantuntijoille ja sidosryhmille yhteinen käyttöliittymä. Toteutustyön hankinta on käynnissä ja varsinainen suunnittelu alkaa lokakuussa. Vesienhoidon kiireellisimmät työt tulee kuitenkin tehdä hankkeesta erillään omalla rahoituksella (VEMU3, POVET, seurannan suunnittelu- ja tilausjärjestelmä SeSu). YM:n päätöstä asiasta odotetaan.

Antti Mäntykoski esitteli komission palautetta 2. kaudelta (diat 26–30). YM on tiedottanut asiasta. Suomen vahvuuksia ovat mm. eri toimijoiden ja sidosryhmien laaja osallistuminen, yhteistyö Norjan ja Ruotsin kanssa, EKOLAS-hanke, pintavesiseurannan lisääminen ja pohjavesien luokitteluun lisätty E-luokka. Suomea kehotetaan varmistamaan pintavesien parempi seuranta siten, että se kattaa kaikki laatutekijät kaikissa vesimuodostumissa. Veden tilan parantumisesta aiheutuvat kustannukset tulisi kattaa ja vesienhoitosuunnitelmissa varautua myös kuivuuden aiheuttamiin riskeihin. Joihinkin Suomelle esitettyihin suosituksiin on jo käynnistetty hankkeita. Lainsäädäntöä tulisi kehittää uusien hankkeiden lupaharkintaan, kaikki vesivoimaluvat tulisi tarkistaa ja fosforia tulisi säännellä selvemmin maa- ja puutarhatalouden päästöjen rajoittamisessa. Keskustelua heräsi päästöjen kompensaatiosta mm. uusissa kalanviljelyhankkeissa. Antti Mäntykoski toi esille, että vuosi 2027 on tiukka raja tavoitteiden toteutumiselle, mikä kannattaa ottaa huomioon suunnittelussa. Satu Pääkkönen välitti YM:n Saara Bäckin kiitokset ELYille hyvästä työstä.

4. Vesiensuojelun tehostamisohjelma 2019–2021

Juho Kotanen esitteli tehostamisohjelmaa yleisesti (diat 31–33). Haku päättyy 10.5. Kokouksessa käytiin ELY-kohtainen keskustelu kuinka tehostamisohjelmaan on ELYissä reagoitu. ELYihin on tullut paljon kyselyitä, mutta osa hankkeista on siirretty suoraan syksyn tai ensi kevään hakuun pikaisesta aikataulusta johtuen. Hakemuksia on saapunut tähän mennessä vähän ja haetut avustussummat ovat olleet pääosin pieniä. Joissakin ELYissä henkilöresurssien lisäämiseen on varauduttu yhden tai kahden henkilön rekrytoinnilla.

5. Ajankohtaiset tilaisuudet

Tulevat tilaisuudet

- Vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden suunnittelun neuvottelupäivä, 14.5.2019, YM
- Vesistökunnostusverkoston vuosiseminaari ja Finnish Lakeland Forum, 3.–5.6.2019, Mikkeli
- Pohjoismainen VPD- tapaaminen, 21.–23.5.2019, Vaasa
- Europe INBO 2019 17.–19.6.2019, Lahti
- Metsätalouden vesiensuojelupäivät, 17.–18.9.2019, Savonlinna
- Vaikuta vesiin -päivät, 27.–28.8.2019, YM
- Vesienhoidon toimenpiteiden suunnittelu ja toteutuminen, 29.8.2019, YM
- HELCOM Workshop with River Basin Management Authorities, 18.–20.8.2019, Riika, Latvia

Menneet tilaisuudet

- Ravinteiden kierrätyksen kärkihanke- loppuseminaari, 26.3.2019 (Esitykset)
- Haitallisten aineiden päivä, 12.3.2019, Helsinki (Aineistot)
- Maatalouden uusimman ympäristötiedon vaihtopäivät, 12.-13.2.2019 (Aineistot)

6. Muut asiat

Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelman laatimistyö on käynnistynyt, mukana ovat ESA, KAS, KES, POS ja POK. Konsultiksi on valittu MDI yhteistyössä LUKEn kanssa. ELYissä pidetään teemaan liittyviä työpajoja. Väliraportti valmistuu alustavasti viikolla 22 ja loppuraportti viikolla 51.

Suomen meriympäristön tila 2018 -raportti on julkaistu.

Haitalliset aineet Suomen vesissä -raportti on julkaistu. Raportti sisältää tuloksia ja menetelmiä haitallisista aineista, seurantasuunnitelma yms.

7. Ohjausryhmien seuraava kokous ja kokouksessa käsiteltävät asiat

Seuraava kokous on 20.11.2019 klo 9.30–11.30. Järjestelyvastuussa on VHA2.

LIITTEET: Liite 1. VHA1 ja VHA2 ohjausryhmien kokouksen 21.11.2018 pöytäkirja.

JAKELU:	Pekka Häkkinen	Etelä-Savon ELY
	Leena Gunnar	Kaakkois-Suomen ELY
	Janne Kärkkäinen	Pohjois-Karjalan ELY
	Jari Mutanen	Pohjois-Savon ELY
	Satu Pääkkönen	Uudenmaan ELY
	Tommi Muilu	Hämeen ELY
	Kari Lehtinen	Keski-Suomen ELY
	Timo Takkunen	Pohjois-Savon ELY
	Marjukka Kilpeläinen	Etelä-Savon ELY
	Visa Niittyniemi	Kaakkois-Suomen ELY
	Paula Mononen	Pohjois-Karjalan ELY
	Veli-Matti Vallinkoski	Pohjois-Savon ELY
	Eeva-Riitta Puomio	Uudenmaan ELY
	Harri Mäkelä	Hämeen ELY
	Ansa Selänne	Keski-Suomen ELY
	Teemu Hentinen	Pohjois-Savon ELY
	Pertti Manninen	Etelä-Savon ELY
	Juho Kotanen	Etelä-Savon ELY
	Antti Mäntykoski	Uudenmaan ELY
	Tiina Ahokas	Uudenmaan ELY

TIEDOKSI: VHA1-2 koordinointiryhmät